

Бондаренко Антон Володимирович,
художній керівник
Студії театрального мистецтва «АніКа»,
Комунальний заклад позашкільної освіти
Одеського будинку дитячої та юнацької творчості «Тоніка»,
м. Одеса, Україна
theateractor2015@gmail.com

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО АКТОРА

***Анотація.** У даній статті описані проблеми сучасного підходу до патріотичного виховання дітей в системі позашкілля. Події, що відбуваються у нашій державі протягом десяти років дають підстави стверджувати, що переважна більшість громадян України, серед яких є і діти, і молодь, виявили високу патріотичну свідомість та міцну громадянську позицію. Та все одно треба продовжувати займатися патріотичним вихованням дітей і для цього шукати все нові форми та методи, які будуть зацікавлювати майбутніх свідомих членів нашого суспільства. Ця рекомендація написана на основі власного педагогічного досвіду.*

***Ключові слова:** патріотичне виховання, педагогічний досвід, позашкільна освіта, український продукт, волонтерство.*

***Annotation.** This article describes the problems of the modern approach to patriotic education of children in the after-school system. The events that have been taking place in our country for ten years give grounds to claim that the vast majority of Ukrainian citizens, including children and youth, have shown a high level of patriotic consciousness and a strong civic attitude. Nevertheless, we must continue to engage in patriotic upbringing of children and for this we must look for ever new*

forms and methods that will interest the future conscious members of our society. This recommendation is written on the basis of my own pedagogical experience.

Key words: *patriotic upbringing, pedagogical experience, extracurricular education, Ukrainian product, volunteering.*

Вступ. Дана робота ґрунтується на Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» та розкриває сучасний підхід до патріотичного виховання в закладах позашкільної освіти, а саме в студії театрального мистецтва «АніКа», де любов до українського коріння прищеплюється через засоби театрального мистецтва.

Застосовуючи різноманітні засоби впливу на емоції дитини, можна наблизитися до вирішення однієї з найважливіших і найактуальніших проблем сьогодення – виховання справжніх патріотів своєї Батьківщини.

І завдання педагогів позашкільників не нехтувати патріотичним вихованням, а шукати все нові і нові форми для подання цього матеріалу своїм учням, щоб докласти зусиль для формування в нашій країні справжнього громадянського суспільства та становлення єдиної нації.

Мета статті – розглянути проблеми патріотичного виховання в закладах позашкільної освіти, які постали перед педагогами та учнями з приходом повномасштабної війни і в умовах сучасних трансформацій.

Результати дослідження. Дане дослідження та особистий досвід ґрунтується на законодавчо-нормативних актах України та на працях провідних фахівців [1 - 4].

Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» визначає мету, завдання, принципи, напрями, особливості формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності як складової забезпечення національної безпеки України, гарантії участі громадян України, закордонних українців, громадських

об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства у її реалізації; визначає повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цій сфері.

У вищезгаданому Законі чітко прописані пункти з патріотичного виховання, яких повинні дотримуватися всі учбові заклади та спиратися на них на своїх уроках.

Розглянемо особливості національно-патріотичного виховання в нашій державі.

У статті 9, частині 1 Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» сказано, що «метою національно-патріотичного виховання є формування і утвердження української національної та громадянської ідентичності, оборонної свідомості, громадянської стійкості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України, соціальної активності та відповідальності, готовності до дієвого виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, державної незалежності і територіальної цілісності України» [1].

У статті 9, частині 2 даного Закону наголошено, що «національно-патріотичне виховання охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства, насамперед сфери освіти і науки, молодіжну та соціальну сфери, культури і мистецтва, реклами, відновлення та збереження національної пам'яті, краєзнавства, туризму, охорони довкілля, фізичної культури і спорту, профорієнтації на військові спеціальності, цивільної оборони та цивільного захисту, безпеки і оборони України, зв'язків із закордонними українцями» [1].

Основними складовими національно-патріотичного виховання є:

- 1) громадянсько-патріотичне виховання;
- 2) духовно-моральне виховання;
- 3) співпраця із закордонними українцями [1 - 3].

Позашкільна освіта, що ефективно забезпечує емоційний, фізичний, інтелектуальний і творчий розвиток дитини та суспільно-громадське

становлення молоді, є дуже важливим чинником сучасних державотворчих процесів та духовного відродження України.

У системі навчально-виховної роботи творчих об'єднань має бути створено умови для відчуття і глибокого переживання прекрасного; захоплення красою, яка владно господарює у духовному житті українського народу; глибокого розуміння дітьми творчих основ народного життя; формування переконань у тому, що наші предки любили красиве в житті, множили добро, утверджували високу мораль, зробили оригінальний внесок у взаємозбагачення культур народів світу – і саме духовність народу була і є могутнім стимулятором його творчості, невичерпним джерелом його мистецької та культурної діяльності [2 - 4].

Планомірна виховна діяльність, спрямована на формування у вихованців почуття патріотизму, тобто доброго відношення до Батьківщини та до представників спільних культур. Формування патріотичних почуттів означає вироблення ідеалу служіння народові, готовності до героїчного подвигу в ім'я процвітання української держави.

На жаль, лєвова частина сучасної молоді стоїть осторонь патріотичного виховання у формі інформаційних хвилинок, бесід, стандартних «урочистих» виховних заходів. Розбудова демократичної правової держави та громадянського суспільства у сучасних українських реаліях, які визначаються, у першу чергу, військовою агресією проти нашої країни, безперечно, актуалізує вимогу інноваційності у патріотичному вихованні сучасної молоді.

Таким чином, *студія театрального мистецтва «АніКа»* ще з самого початку поставила перед собою завдання в своєму колективі виховувати справжніх патріотів і гідних членів українського суспільства.

У всіх творчих роботах студії простежується виховання патріотизму, як чинника національної безпеки, поєднання любові до Вітчизни, до свого народу; гордість за сьогодні, особливо в теперішній час, коли діти мають безпосередній зв'язок з тим, що відбувається в країні.

Однією з форм подачі патріотичного виховання стало залучення вихованців та їх батьків до волонтерської діяльності. Спочатку у формі власного прикладу художній керівник студії вів активну волонтерську діяльність в Муніципальному гуманітарному центрі Пересипського району. Також, неодноразово художній керівник брав участь у волонтерських заходах, присвячених підтримці дітей переселенців і дітей військовослужбовців; відвідував відділення дитячої онкогематології в Одеській обласній клінічній лікарні. Згодом, діти почали наслідувати гарний приклад свого вчителя та з великим захопленням і почуттям відповідальності юні актори виготовляли сувеніри-обереги у вигляді маленької вишиванки для українських воїнів (рис. 1)..

Рис. 1. Сувеніри-обереги у вигляді маленької вишиванки для українських воїнів

Після виготовлення маленьких сувенірів студія взяла участь в освітянській акції «Тепла хвиля» на підтримку українських захисників на передовій.

У рамках даної акції педагогічні працівники, діти та їх батьки зібрали та відправили військовослужбовцям чергову допомогу: медикаменти, засоби особистої гігієни, термобілизну, продукти харчування (випічка, солодощі, консервація).

Юні актори студії не тільки виготовляли обереги для військових, а ще й працювали на одній сцені разом зі справжніми військовими артистами Центру військово-музичного мистецтва Військово-морських сил Збройних Сил України.

Зі спільним концертом вихованці студії відвідали дитячий будинок «Перлинка» та літній табір для дітей військовослужбовців (рис. 2).

Рис. 2. Відвідування вихованцями студії дитячого будинку «Перлінка» та літнього табору для дітей військовослужбовців

Кожна дитина студії отримала подяку від головнокомандувача ВМС ЗСУ.

А напередодні Нового року за свою театральну діяльність та щирість також було отримали дві подяки, якими дуже пишаємося (рис. 3).

мал.8

Рис. 3. Подяки напередодні Нового року

Виховання патріотизму в позашкільній має величезне значення, оскільки мова йде про долю сьогоденного і майбутнього поколінь, оскільки наші гуртківці повинні не тільки володіти належним об'ємом знань, але й повинні стати зрілими духовно та інтелектуально.

В основу репертуару студії театального мистецтва «АніКа» входять роботи українських письменників XIX - XX століття та сучасних молодих авторів України. Для роботи над віршованими творами студія дуже кропітливо підходить до підбору матеріалу з, яким працюють діти, і після ретельних репетицій роботи відправляються на міські, обласні, Всеукраїнські та Міжнародні конкурси. На рисунку 4 показано виступи вихованців студії.

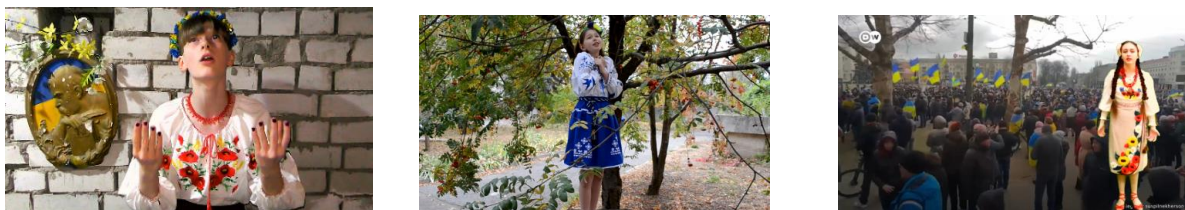

Рис. 4. Виступи вихованців студії театального мистецтва «АніКа»

У роботі з дітьми віддається перевага практичним методам та формам, особливо, коли відбувається патріотичне виховання. Це означає, ми намагаємось знайомити дітей з літературними творами, поезію, елементами побуту українського народу. А календарно-обрядові дійства є прекрасним відтворенням циклічності природи та ознайомлення з українськими традиціями (рис. 5).

Рис. 5. Участь у календарно-обрядових дійствах

Кожне Державне українське свято, або значуща дата нашої країни не залишається без уваги студії. Майже до кожної такої дати діти готують театралізовану подію, перед якою я, як керівник розповідаю історію виникнення події, обговорюю з дітьми наслідки і, таким чином, ненав'язливо діти запам'ятовують ці дати. А через домашні завдання, які отримують діти, навчаються ще й їх батьки. Дуже важливо залучати батьків до підготовки виступів дітей.

Приклад патріотичного виховання повинен йти не тільки від навчальних закладів, а починати свій шлях з самої колиски, тобто, з колискової матері.

Студія має друзів - це ЦМБС для дітей м. Одеси, Філіал бібліотеки № 37, з якими ми тісно співпрацюємо. І вже провели разом багато бесід, тематичних зустрічей та концертів на патріотичну тематику (рис. 6).

Рис. 5. Спільні заходи з філією бібліотеки № 37, м. Одеса

Одним з цікавих прикладів патріотичного виховання в нашій студії є урок зі сценічного бою, під час якого ми з дітьми вивчаємо елементи козацького фланкування та бойові зв'язки і тим самим торкаємося історії нашого українського народу, а саме - життя славетних козаків.

Діти з захопленням дивляться на виконання вправ вчителем і самі з задоволенням повторюють за ним вправи, які готують до правильного виконання фланкування. В цей момент вони уявляють себе на Запорізькій Січі в ролі непереможного козака. Таким цікавим заняттям ми вже декілька років поспіль відзначаємо свято День українського козацтва та День захисника і захисниць України.

На жаль, як це не прикро визнавати, але чимало батьків перестали пояснювати своїм дітям звідки вони родом, яке в них коріння, як повинні цінувати нашу Батьківщину, нашу співучу українську мову, дотримуватися традицій та цікавитися своєю історією. Тому завдання педагога - це якомога більше сприяти патріотичному вихованню дітей на всіх предметах, які вони вивчають, і шукати цікаві форми подачі таких матеріалів.

Таким чином, можна зазначити, що ті завдання, які ставить перед собою *студія театрального мистецтва «АніКа»*, виконуються протягом навчального року, а саме - *формування компетентностей особистості* та виховання почуття патріотизму засобами театрального мистецтва:

- *пізнавальної*, яка передбачає оволодіння основними поняттями та знаннями, які стосуються театрального мистецтва, історії театру;

- *практичної*, яка передбачає оволодіння навичками акторської майстерності, сценічної мови та вокалу, сценічного руху, ритміки та хореографії;

- *соціальної*, яка передбачає виховання дбайливого ставлення до надбань світової, вітчизняної культури та мистецтва, духовних і матеріальних цінностей рідного краю, народних традицій, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва, професійного самовизначення, популяризації театрального мистецтва.

Висновки. Студія обрала шлях патріотичного репертуару. Тому постійно шукаються все нові та нові підходи до виховання учнівської молоді як традиційні, так і більш сучасні. У наш час дуже важливо шукати для дітей ті засоби і методи педагогічної роботи, які будуть якомога більше сприяти духу патріотизму.

На жаль, як це не прикро визнавати, але чимало батьків перестали пояснювати своїм дітям, яке в них коріння; і як ми повинні цінувати нашу Батьківщину, нашу співучу українську мову, дотримуватися традицій та цікавитися своєю історією.

Тому завдання педагога - це якомога більше сприяти патріотичному вихованню дітей на всіх предметах, які вони вивчають, і шукати цікаві форми подачі таких матеріалів. Усі учнівські роботи є в наявності в You Tube каналі студії, на якому в даний момент налічується близько сотні відео.

Життя продовжується. Молодь підростає, вбираючи в себе ті знання та навички, які ми закладаємо в них.

Тож, застосовуючи різноманітні засоби впливу на емоції дитини, можна наблизитися до вирішення однієї з найважливіших і найактуальніших проблем сьогодення – виховання справжніх патріотів своєї Батьківщини.

Список використаних джерел

1. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> (дата звернення: 16.10.2024).

2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/>; <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robotata-zahist-prav-ditini/nacionalno-patriotichne-vihovannya> (дата звернення: 16.10.2024).

3. Заходи щодо реалізації концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти УКРАЇНИ до 2025 р.: затверджено Наказом Міністерства

освіти і науки України від 06.06.2022 р. № 527. URL: <https://drive.google.com/file/d/1B-dJsxlljilNxfuy3jjq5n4ZVPeo4gZ8/view> (дата звернення: 16.10.2024).

4. Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: метод. посібник / А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко, В. В. Мачуський; за ред. В. В. Мачуського. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 223 с.